

Ο σύνδεσμος CUM

Ο cum άλλοτε εμφανίζεται ως **πρόθεση** (εκφερόμενη πάντα με οργανική αφαιρετική) και άλλοτε ως υποτακτικός **σύνδεσμος** (χρονικός, αιτιολογικός).

A. ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ cum

Όταν ο cum **συντάσσεται με Οριστική** διακρίνεται σε:

υπάρχουν και τα τρία είδη
στην ύλη της Β Λυκείου

1. καθαρά χρονικό
2. επαναληπτικό
3. αντίστροφο

Όταν **συντάσσεται με Υποτακτική** ονομάζεται **ιστορικός – διηγηματικός** (Υλη Γ Λυκείου)

1. Καθαρά χρονικός (ενότητες 8, 43, 44): χρησιμοποιείται και για τις 3 χρονικές βαθμίδες (παρελθόν, παρόν, μέλλον) και προσδιορίζει χρονικά την πράξη ή την κατάσταση που περιγράφει η πρόταση εξάρτησης (συνήθως η κύρια), δηλ. απλώς δηλώνει πότε έγινε κάτι.

2. Επαναληπτικός: εκφράζει αόριστη επανάληψη (όπως οι υποθετικοί λόγοι της αρχαίας ελληνικής)

cum + οριστική ενεστώτα/ μέλλοντα: αόριστη επανάληψη στο **παρόν – μέλλον**

cum + οριστική παρατατικού/ υπερσυντέλικου: αόριστη επανάληψη στο **παρελθόν**

π.χ. Cum civitas bellum gerit (ενότ. 15) = κάθε φορά που η πολιτεία διεξάγει πόλεμο

Σημείωση: ο σύνδεσμος **quotiescumque** ισοδυναμεί με τον επαναληπτικό cum

π.χ. Quotiescumque avis non respondebat (ενότ. 29) = κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε

3. Αντίστροφος (μόνο στην ενότητα 14): δηλώνει το αιφνίδιο γεγονός και αναφέρεται μόνο στο παρελθόν. Εκφέρεται με οριστική παρακειμένου συχνά μαζί με το επίρρημα repente (ξαφνικά). Η κύρια πρόταση εκφέρεται με οριστική παρατατικού ή υπερσυντέλικου, την οποία συνοδεύει συνήθως το επίρρημα nix (μόλις). Από άποψη χρονικής βαθμίδας εκφράζει πάντα το υστερόχρονο. Λέγεται αντίστροφος, γιατί θα έπρεπε οι προτάσεις να λειτουργούν αντίστροφα, δηλαδή η κύρια να είναι χρονική και η χρονική κύρια.

π.χ. Ibi vix ... dederat, **cum** repente apparuit ei species horrenda = εκεί μόλις είχε παραδώσει..., **όταν** ξαφνικά εμφανίστηκε μπροστά του μία φρικτή μορφή.

Ιστορικός-διηγηματικός (μόνο σε κείμενα του Β τεύχους): χρησιμοποιείται μόνο για τις διηγήσεις του **παρελθόντος** και εκφέρεται μόνον με **υποτακτική παρατατικού** (για πράξη σύγχρονη) και **υπερσυντέλικου** (για πράξη προτερόχρονη). Υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας χρονικής με την κύρια πρόταση, δημιουργώντας ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού (αποτελέσματος), δηλ. η χρονική πρόταση έχει και μια έννοια αιτίας. Η υποτακτική έγκλιση τονίζει τον υποκειμενικό χαρακτήρα της πρότασης.

π.χ. Ego, cum te quaererem, ancillae tuae credidi = εγώ, όταν σε ζητούσα, πίστεψα την υπηρέτριά σου(24)
Cum omnes recentem esse dixissent, inquit = όταν όλοι απάντησαν ότι είναι φρέσκο, είπε(25)

B. Ως αιτιολογικός (μόνο σε κείμενα του Β τεύχους) συντάσσεται πάντα με **υποτακτική** [σύμφωνα με τους κανόνες της ακολουθίας των χρόνων - ύλη Β τεύχους] και η αιτιολογική πρόταση παρουσιάζει την αιτιολογία ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας.